

face orward

...into my home

ENST MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS
NATIONAL MUSEUM OF CONTEMPORARY ART

UNHCR
The UN Refugee Agency

Funded by
European Union
Civil Protection and
Humanitarian Aid

Με την υποστήριξη / With the support of

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (ΕΜΣΤ)
Λεωφ. Καλλιρρόης & Αμвр. Φραντζή (πρώην εργοστάσιο Φιξ),
Αθήνα, 117 43
Τηλ.: +30 211 1019000-99, Φαξ: +30 211 1019111
e-mail: protocol@emst.gr
www.emst.gr

HELLENIC MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS
NATIONAL MUSEUM OF CONTEMPORARY ART, ATHENS (EMST)
Kallirrois Ave. & Amvr. Frantzi Str, (former FIX factory),
117 43 Athens, Greece
Tel.: +30 211 1019000-99, Fax: +30 211 1019111
e-mail: protocol@emst.gr
www.emst.gr

14.09 - 14.10.2018

Στοά Μακάσι, Ηράκλειο, Κρήτη
Makasi Gate, Heraklion, Crete

Επιμέλεια έκθεσης / Exhibition curated by:
Μαρίνα Τσέκου, Επιμελήτρια Εκπαίδευσης ΕΜΣΤ / Marina Tsekou, EMST Education Curator
Γιάννης Βασταρδής, Φωτογράφος / Ioannis Vastardis, Photographer

www.faceforward.gr

Face Forward ...into my home

To *Face Forward ...into my home* αποτελεί διαδραστικό πρόγραμμα, το οποίο εστιάζει σε ιστορίες ανθρώπων που αναγκάστηκαν να αφήσουν την πατρίδα τους και προσπαθούν να ξαναχτίσουν τη ζωή τους στην Ελλάδα. Περιλαμβάνει βιωματικά εργαστήρια αφήγησης, στα οποία πρόσφυγες, με έναυσμα την παρουσίαση έργων από τη συλλογή του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης (ΕΜΣΤ), αφηγούνται προσωπικές τους ιστορίες, φωτογράφιση των συμμετεχόντων και έκθεση με τα φωτογραφικά πορτρέτα των συμμετεχόντων και τις ακροάσεις των μαγνητοφωνημένων προσωπικών ιστοριών τους. Στο *Face Forward ...into my home* συμμετέχουν πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο που ζουν στην Ελλάδα και υποστηρίζονται μέσω του προγράμματος ESTIA (Στήριξη Έκτακτης Ανάγκης για τη Στέγαση και την Ένταξη), που υλοποιείται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) με χρηματοδότηση του τμήματος Πολιτικής Προστασίας και Ανθρωπιστικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ECHO). Το πρόγραμμα ESTIA παρέχει αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης και οικονομική στήριξη σε χιλιάδες πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα.

Μετά τη θερμή υποδοχή του στην Αθήνα από τον Οκτώβριο του 2017 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2018, το διαδραστικό πρόγραμμα *Face Forward ...into my home* φιλοξενείται στο Ηράκλειο της Κρήτης με την υποστήριξη του Δήμου Ηρακλείου και επεκτείνεται με τη συμμετοχή προσφύγων που διαμένουν στην πόλη.

Face Forward ...into my home

Face Forward ...into my home is an interactive art project focused on the stories of people who have been forced to leave their homelands and are rebuilding their life in Greece. It includes storytelling workshops inspired by a selection of contemporary artworks from the collection of the National Museum of Contemporary Art, Athens (EMST), the photo shooting of portraits and a photography exhibition about and with refugees and asylum-seekers, now living in Greece and benefitting from ESTIA, the Emergency Support To Integration and Accommodation programme, implemented by UNHCR, the UN Refugee Agency, and funded by the European Commission's department for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (ECHO). The ESTIA programme provides urban accommodation and cash assistance to thousands of asylum-seekers and refugees in Greece.

Following its warm reception in Athens from October 2017 to February 2018, *Face Forward ...into my home* is now hosted in the city of Heraklion, Crete, with the support of the Municipality of Heraklion, and is expanded with the participation of refugees who reside in the city.

ESTIA σημαίνει Σπίτι

To Face Forward ...into my home συστήνει στο κοινό τα πρόσωπα - τη γυναίκα, τον άνδρα, τον έφηβο, την οικογένεια - πίσω από τους αριθμούς και την πρόσφατη προσφυγική κρίση στην Ελλάδα. Γνωρίζοντας κανείς τα πρόσωπα και τις ιστορίες τους, συνειδητοποιεί ότι οι πρόσφυγες, όποια κι αν είναι η χώρα καταγωγής τους, όσες δύσκολες καταστάσεις κι αν αναγκάστηκαν να αντιμετωπίσουν, είναι άνθρωποι με τους οποίους μοιραζόμαστε κοινές επιθυμίες, κοινά όνειρα και κοινές αγωνίες για το μέλλον. Και ότι, παρά το γεγονός πως άφησαν πίσω τους μεγάλο κομμάτι της ζωής τους, δεν έχασαν την ταυτότητά τους και την ελπίδα τους.

Το πρόγραμμα ESTIA, μέσω της στέγασης σε διαμερίσματα και της παροχής μηνιαίας οικονομικής στήριξης, συμβάλλει ώστε οι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο να ανακτήσουν την αξιοπρέπεια και τον έλεγχο της ζωής τους, χτίζοντας σταδιακά μια ασφαλή καθημερινότητα στην Ελλάδα. Συγχρόνως, το *Face Forward ...into my home* συστήνει τους συγκεκριμένους ανθρώπους ως κατοίκους μιας πόλης που έχει αγκαλιάσει στο παρελθόν πολλούς διαφορετικούς πολιτισμούς, ιδέες και θρησκείες, σε ένα κλίμα αμοιβαίου σεβασμού, αποδοχής και αλληλεγγύης. Όστε όλοι να αισθανόμαστε "σαν στο Σπίτι μας".

Το *Face Forward ...into my home* σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από το ΕΜΣΤ και, ειδικότερα, από το τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και με τη χρηματοδότηση του τμήματος Πολιτικής Προστασίας και Ανθρωπιστικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ECHO), στο πλαίσιο του προγράμματος ESTIA. Στην Κρήτη, το ESTIA υλοποιείται σε συνεργασία με τους Δήμους Ηρακλείου, Σητείας και Χανίων, μέσω της Αναπτυξιακής Ηρακλείου και τοπικών φορέων.

Το *Face Forward ...into my home* αποτελείται από τις εξής τρεις φάσεις:

Φάση I: Εργαστήρια Αφήγησης

Οι συμμετέχοντες, ωφελοούμενοι του προγράμματος ESTIA, καλούνται να μοιραστούν συναισθήματα, αναμνήσεις, ελπίδες και όνειρα για το μέλλον, εμπνευσμένα από έργα σύγχρονης τέχνης της συλλογής του ΕΜΣΤ. Τα έργα τέχνης αποτελούν το ερέθισμα ώστε να ξεκινήσει η συζήτηση πάνω σε σύγχρονα κοινωνικά θέματα, όπως η αναγκαστική μετακίνηση, η ένταξη, η ανταλλαγή πολιτισμικών στοιχείων, η κοινωνική αλληλεπίδραση, η ταυτότητα. Μέσα από διαδραστικές συναντήσεις στους χώρους του ΕΜΣΤ στην Αθήνα και στο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης "Ανέλιξις" στο Ηράκλειο, σε κλίμα σεβασμού και αποδοχής, οι συμμετέχοντες σταδιακά αφηγούνται αυτοβιογραφικές ιστορίες τους, που αποκαλύπτουν βιώματα του παρελθόντος, στιγμές της καθημερινότητας και σχέδια και όνειρα για το μέλλον.

Φάση II: Φωτογραφικά Πορτρέτα

Η φωτογράφιση γίνεται αφού έχει προηγηθεί η εξιστόρηση των βιωμάτων στο εργαστήριο και επιχειρεί την ψυχογραφική απόδοση της φυσιογνωμίας των συμμετεχόντων. Συνοδευόμενα από τις ιστορίες τους, τα πορτρέτα ρίχνουν φως στη μοναδικότητα του κάθε ατόμου. Τα πορτρέτα και οι ιστορίες αποκαλύπτουν το "ανθρώπινο πρόσωπο" του προσφυγικού ζητήματος, εστιάζοντας σε θέματα κοινά, υπαρκτά και συναισθηματικά, που ενώνουν.

Φάση III: Έκθεση Φωτογραφικών Πορτρέτων και Προσωπικών Αφηγήσεων

Οι προσωπικές αφηγήσεις και τα φωτογραφικά πορτρέτα εκτίθενται στη Στοά Μακάσι από τις 14 Σεπτεμβρίου έως τις 14 Οκτωβρίου 2018. Παράλληλα, στον χώρο παρουσιάζονται σε ηλεκτρονική μορφή τα έργα από τη συλλογή του ΕΜΣΤ που αποτέλεσαν το ερέθισμα για τις αφηγήσεις καθώς και ένα σύντομο βίντεο-καταγραφή όλου του προγράμματος.

Στο πλαίσιο της έκθεσης θα διοργανωθούν επίσης εκπαιδευτικά προγράμματα για όλες

τις βαθμίδες εκπαίδευσης σε συνεργασία με την Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Μελετών/ Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, καθώς και παράλληλες δράσεις για το κοινό σε συνεργασία με τον Κοινωνικό Χώρο των Ιδρυμάτων Α. & Μ. Καλοκαιρινού και την Αναπτυξιακή Ηρακλείου.

ESTIA means Home

Face Forward ...into my home introduces the public to the faces behind the numbers and the Greek refugee crisis, and tells their stories - the family members, the woman, the man, the teenager. Getting to know these human stories, one realizes that even though they lost almost everything when they were forced to flee their homes, they still share many of the same desires and dreams that we all do. They haven't lost their identity, their skills or their hope. They just long to resume a normal life.

The ESTIA programme helps them to realize exactly this: through accommodation in apartments and provision of monthly cash support, refugees and asylum-seekers are able to lead more secure and normal lives, regain the dignity of choice and gradually take back control of their life. At the same time, *Face Forward ...into my home* introduces these people as residents of a city that has embraced so many cultures, religions and ideas – a diversity that is defined through social solidarity and mutual respect, so that we can all feel "at Home".

Face Forward ...into my home was designed and implemented by EMST's Education Department, in collaboration with UNHCR, and is funded by the European Commission's department for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (ECHO), in the framework of the ESTIA programme. On the island of Crete, ESTIA is being implemented in collaboration with the Municipalities of Heraklion, Siteia and Chania, through the Development Agency of Heraklion.

Face Forward ...into my home consists of the following three phases:

Phase I: Storytelling Workshops

Beneficiaries of the ESTIA programme are invited to share feelings, memories, hopes and aspirations, inspired by artworks from the EMST collection. Using these as a starting point and as a stimulus to explore contemporary social issues, including forced migration, social integration, cultural exchange and social interaction, the participants create autobiographical stories that reveal moments from the past, build personal narratives about the present, and make plans for the future.

Phase II: Photographic Portraits

Based on the narratives that unfold during the workshops, photographic portraits depict the refugees and asylum-seekers in their daily life. Accompanied by the stories, the portraits shed light on each person's unique character. At the same time, both photographs and stories reveal the "human face" of the refugee plight and remind us of the things, emotions, feelings that connect us all – our common humanity.

Phase III: Exhibition of Photographic Portraits and Personal Narratives

The personal narratives and photographic portraits will be presented at Makasi Gate, Heraklion, from 14 September to 14 October 2018. The works from the EMST collection that prompted the narratives will be also presented in digital form in the exhibition space, in addition to a short documentary video of the whole project.

As part of the exhibition, educational programmes for students of all ages will be organized in cooperation with the Society of Cretan Historical Studies/Historical Museum of Crete, as well as parallel events in cooperation with the Social Space, A. & M. Kalokerinos Foundation, and the Development Agency of Heraklion.

17 ετών. ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ _ 17 years old. AFGHANISTAN

[...]

Τους μπόγους που είδαμε στο έργο της Κιμσούτζα¹ τους φτιάχνουμε και εμείς στο Αφγανιστάν. Οι άνθρωποι από διαφορετικές χώρες μπορεί να μιλάμε διαφορετικές γλώσσες, όμως έχουμε κάποια πράγματα κοινά. Σε έναν τέτοιο μπόγο εγώ θα φύλαγα το βιβλίο που θέλω να γράψω για όσα έχω περάσει στη ζωή μου [...].

Όπως βλέπουμε κάθε μπόγο να έχει διαφορετικό χρώμα, έτσι πρέπει να βλέπουμε και τους ανθρώπους: καθένας έχει τον χαρακτήρα του και εμείς πρέπει να του συμπεριφερόμαστε ανάλογα. Κι όπως όλοι οι μπόγοι μαζί, ο ένας κοντά στον άλλο, δημιουργούν ένα όμορφο σύνολο, το ίδιο συμβαίνει και σε μια χώρα: άνθρωποι διαφορετικής καταγωγής είναι πιο καλό να ζουν μαζί, ενωμένοι.

[...]

[...] ελπίζω ότι μια μέρα δεν θα υπάρχει πια πόλεμος στο Αφγανιστάν και τότε θα μπορέσω να πραγματοποιήσω το μόνο ταξίδι που ονειρεύομαι να κάνω: την επιστροφή στην πατρίδα.

[...]

The bundles that we saw in the work of Kimsooja¹ are something we also make in Afghanistan. We may be from different countries, speak different languages, but we have some things in common. In one such bundle I would keep the book that I want to write about what I've been through in life [...].

As we can see, each bundle has a different colour, and that is the way we need to look at people too: each one has their own personality and we need to adapt our behaviour accordingly. And just like all bundles put together, one next to each other, create a beautiful set, the same happens to a country: it's better for people of different origins to live together, united.

[...]

[...] I hope that one day there will be no more war in Afghanistan and then I will be able to go on the only trip I dream of: returning home.

¹ Αναφέρεται στο έργο *Μποτάρι*, 2005-2017.

¹ Refers to the work *Bottari*, 2005-2017.

19 ετών. IPAK _ 19 years old. IRAQ

[...]

Στη σημερινή Αθήνα¹ μπορεί να υπάρχει φτώχεια, αλλά τουλάχιστον υπάρχει ελευθερία. Κάθε άνθρωπος μπορεί να πιστεύει σε όποια θρησκεία θέλει. Το ίδιο συνέβαινε παλιότερα και στο Ιράκ, που βρίσκεται σε μια περιοχή όπου δημιουργήθηκαν μεγάλοι πολιτισμοί, αναπτύχθηκαν τα μαθηματικά, η φιλοσοφία και υπήρχε ανεξιθρησκία. Τώρα όμως γίνονται διαμάχες για τη θρησκεία και έχει χαθεί κάθε ελευθερία. Για παράδειγμα, στην πατρίδα μου δεν είναι αποδεκτό να φοράω σκουλαρίκι, να αφήσω τα μαλλιά μου μακριά ή να κάνω τατουάζ. Δεν μου αρέσει καθόλου αυτό, γιατί θέλω να είμαι ελεύθερος!

Αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Υπάρχει πολλή βία στην καθημερινή ζωή, σε τέτοιο βαθμό που σχεδόν την έχουμε συνηθίσει, σαν να είναι κάτι φυσιολογικό. Φανταστείτε, υπάρχουν σε πολλά σημεία ελεύθεροι σκοπευτές που μπορούν να σε σημαδέψουν και να σε σκοτώσουν. Μια μέρα, μόλις είχα περάσει από ένα τέτοιο σημείο, συνειδητοποίησα ότι μου είχε πέσει κάτι από την τσέπη. Δεν δίστασα να περάσω ξανά από το σημείο που βρισκόταν ο σκοπευτής, με κίνδυνο της ζωής μου, για να το μαζέψω. Τόσο πολύ έχουμε εξοικειωθεί με την ιδέα...

[...]

[...]

In Athens¹ today there may be poverty, but at least there's freedom. People are free to believe in any religion they want. It used to be the same in Iraq too, which is located in a region where great civilizations were born, where mathematics and philosophy were developed and where there was religious freedom. Now, however, there are disputes about religion and all freedoms have been compromised. For example, in my country it is not acceptable for me to wear an earring, to leave my hair long or to have a tattoo. This is something I don't like at all, because I want to be free!

But that's not all. There's a lot of violence in everyday life, to such an extent that we're almost used to it, as if it were something normal. Imagine that there are snipers at different locations who can aim at you and kill you. One day, I had just gone through such a location, and I realized that something had fallen out of my pocket. I didn't hesitate to pass again, risking my life, from where the sniper was, to pick it up. That's how much we are used to the idea...

[...]

¹ Με αφορμή το έργο του Αλέξανδρου Γεωργίου *Αθήνα, Παρθενώνας*, 2007-2008.

¹ Prompted by Alexandros Georgiou's *Athens, Parthenon*, 2007-2008.

23 ετών. ΣΥΡΙΑ _ 23 years old. SYRIA

[...]

[...] το χαλί του Βελώνη¹ μοιάζει με ιπτάμενο. Θυμάμαι τη μητέρα μου, όταν ήμουν μικρή, να μου διηγείται την ιστορία ενός ιπτάμενου χαλιού. [...]

Ήταν κάποτε μια γυναίκα που είχε τρεις κόρες [...]. Η μία της κόρη είχε πολλή φαντασία και πάντα αναζητούσε περίεργα και θαυμαστά πράγματα, εξωπραγματικά. Μια μέρα, βγαίνοντας από το σπίτι της να πάει μια βόλτα, είδε ένα χαλί. Αναρωτήθηκε τότε τι να είναι αυτό το χαλί. Το πλησίασε, πάτησε πάνω του και αυτό άρχισε να πετάει. Πετώντας, το χαλί τη μετέφερε σε έναν άλλο κόσμο, [...], όπου όλα ήταν πολύ μεγαλύτερα [...]. Σε λίγο εμφανίστηκε ένας τεράστιος άνδρας που [...] της είπε ότι μπορεί να κάνει τρεις ευχές και εκείνος να τις πραγματοποιήσει. Το κορίτσι απάντησε ότι έχει μόνο μία: ήθελε να έχει φτερά να πετάξει και, αφού ταξιδέψει και γνωρίσει όλο τον κόσμο, να επιστρέψει σπίτι της. Ο άντρας, πράγματι, πραγματοποίησε την ευχή της. Αφού λοιπόν ταξίδεψε και γνώρισε όλο τον κόσμο, γύρισε σπίτι, στη μητέρα της. Η μητέρα της όμως, έτσι όπως την είδε με τα φτερά, δεν την αναγνώρισε. Είχε αλλάξει. Τότε η κοπέλα ένιωσε άσχημα και άρχισε να κλαίει. Τέλος, αποφάσισε να φύγει πάλι από το σπίτι και να ταξιδεύει για πάντα.

Ίσως τελικά η κοπέλα της ιστορίας να είμαι εγώ.

[...]

[...] the carpet made by Velonis¹ looks like a flying one. I remember when I was young, my mother telling me the story of a flying carpet. [...]

There was once a woman who had three daughters. [...] One of the daughters had an active imagination and was always looking for curious and wondrous, unrealistic things. One day, leaving home to go for a walk, she saw a carpet. She wondered what this carpet was. She approached it, stepped on it, and it began to fly. The flying carpet transported her to another world, [...], where everything was much bigger [...]. Soon after, a huge man appeared and [...] told her that she could make three wishes and that he would grant them for her. The girl replied that she only had one wish: she wanted to have wings to fly and, after travelling and discovering the entire world, to return home. The man did indeed fulfil her wish. So, after she travelled and discovered the entire world, she returned home, to her mother. But her mother, seeing her like that, with the wings, did not recognise her. She had changed. At that point, the girl felt distress and started to cry. In the end, she decided to leave again and travel forever.

Perhaps, the girl in the story is me.

¹ Αναφέρεται στο έργο *Σουηδικό ιπτάμενο χαλί*, 2001.

¹ Refers to *Swedish Flying Carpet*, 2001.

46 ετών. ΣΥΡΙΑ _ 46 years old. SYRIA

[...]

Με το έργο του Αλέξανδρου Γεωργίου¹ σκέφτομαι τη σημερινή ανθρωπιστική κρίση. Η αντίθεση του ασπρόμαυρου, βρώμικου σημείου του πεζοδρομίου που φωτογράφησε σε σχέση με τον κίτρινο ναό δείχνει την αντίθεση ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, όπου ο πόλεμος έχει καταστρέψει τα πάντα και συνεχίζει. Πριν τρεις μήνες² η πόλη στην οποία γεννήθηκα, η Αφρίν, καταλήφθηκε από τον στρατό. Είναι πολύ δυσάρεστο.

Διατηρώ όμως ελπίδες για το μέλλον και εύχομαι να είναι καλύτερο από το παρόν, για να μπορούν τα παιδιά να ζήσουν χωρίς να βλέπουν όπλα γύρω τους.

Εδώ έχω νιώσει την ελευθερία να κάνεις αυτό που θέλεις, αρκεί να μη βλάπτεις τον άλλο. Όταν πρωτοήρθα, έλεγα στον κόσμο ότι είμαι χριστιανός κουρδικής καταγωγής. Φοβόμουν μήπως ζήσω και εδώ μια μορφή ρατσισμού. Όμως μου απαντούσαν ότι σημασία έχει πώς είμαι σαν άνθρωπος, όχι σε ποια θρησκεία πιστεύω. Μου αρέσει που οι άνθρωποι εδώ είναι πιο ανοιχτόμυαλοι.

[...]

[...]

The art by Alexandros Georgiou¹ makes me think of the current humanitarian crisis. The contrast of the dirty black-and-white spot he photographed, compared to the bright yellow temple, shows the contrast between the past and the present: the war has destroyed everything in its path and continues to do so. Three months ago² the city where I was born, Afrin, was taken over by the army. It's very sad.

But I still have hope for the future and I hope that it will be better than this, so children can live without guns around them.

Here I feel free to do what I want, as long as it does not harm the others. When I first arrived, I would say to people that I am a Christian Kurd. I was afraid that I would experience some form of racism here as well. But people responded that the importance lies in who I am, not in my religion. I like the fact that people here are more open minded.

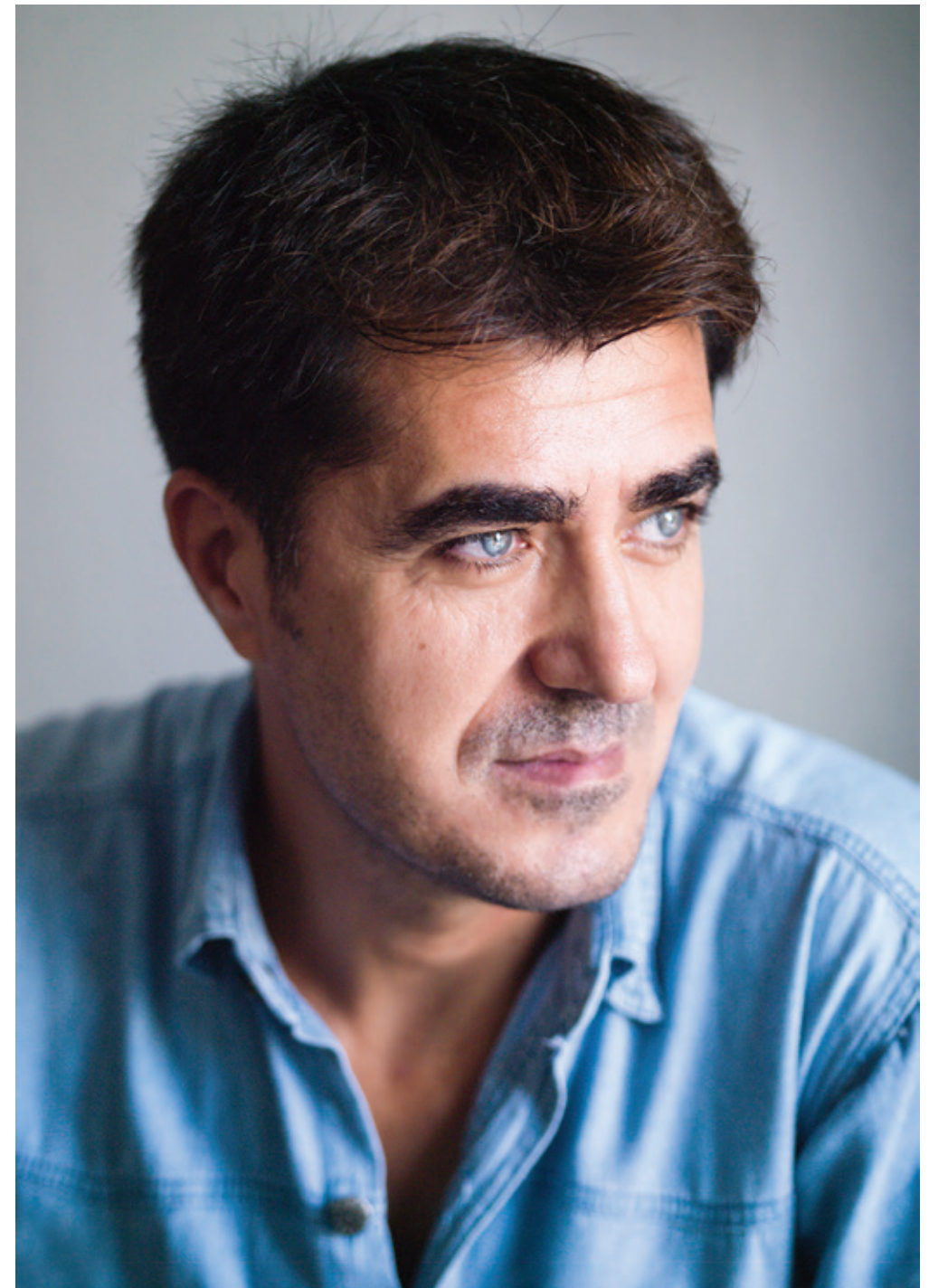
[...]

¹ Αναφέρεται στο έργο Αθήνα, Παρθενώνας, 2007-2008.

¹ Refers to Athens, Parthenon, 2007-2008.

² Η αφήγηση καταγράφηκε τον Ιούλιο του 2018.

² The story was recorded in July 2018.

Ψηφιακή εκτύπωση μελάνης αρχειακών προδιαγραφών / Giclée fine art print

170 x 120 εκ. / cm

2018

40 ετών. ΣΥΡΙΑ _ 40 years old. SYRIA

[...]

Δεν είναι μόνο που έχω αφήσει πίσω τη γυναίκα μου και τα παιδιά μου. Αυτό που με στενοχωρεί περισσότερο είναι ότι έχουν πλέον περάσει δύο χρόνια που έχω φύγει από τη Συρία και δεν έχω ακόμη καταφέρει να κάνω κάτι για την οικογένειά μου, να μπορέσω να φέρω εδώ τη γυναίκα μου και τις κόρες μου. Θέλω να εγκατασταθώ κάπου μόνιμα, να βρω μια δουλειά για να μπορέσουμε πλέον να ζήσουμε όλοι μαζί σε ένα ασφαλές μέρος. Δεν με απασχολεί το πού θα εγκατασταθώ, αρκεί να είμαστε όλοι μαζί ασφαλείς. Ανησυχώ για τη γυναίκα μου, γιατί είναι μόνη της με τις δύο κορούλες μας. Δεν ξέρω πώς τα βγάζει πέρα. Μιλώ μαζί τους πρωί, μεσημέρι, βράδυ. Θέλω να μαθαίνω τι κάνουν, αν έφτασαν σπίτι, τι έφαγαν. Η γυναίκα μου εργάζεται, είναι δασκάλα, η μεγάλη μου κόρη είναι έξι ετών και πηγαίνει πρώτη δημοτικού και η μικρή είναι τεσσάρων και πηγαίνει νηπιαγωγείο. Για μια εργαζόμενη γυναίκα χωρίς καμία βοήθεια δεν είναι εύκολα τα πράγματα και είναι μεγάλη η ευθύνη για εκείνη. Και το μέρος στο οποίο βρίσκεται το σπίτι μας δεν είναι απολύτως ασφαλές.

[...]

[...]

It's not just that I have left my wife and children behind. What worries me the most is that two years have passed since I left Syria and I haven't yet managed to do anything for my family, to be able to bring my wife and daughters here. I want to settle somewhere permanently, find a job so that we can all live together in a safe place. I do not care about where I'm going to be, as long as we're all safe together. I worry for my wife, because she is alone taking care of our daughters. I do not know how she manages. I talk to them in the morning, at noon, at night. I want to know what they're doing, if they've arrived home, what they ate. My wife is working as a teacher. My older daughter is six and is in first grade, and the younger one is four and goes to kindergarten. For a working woman with no help, things are not easy, the responsibility is huge. Not to mention that the place where our home is located is not completely safe.

[...]

μαθητής. IPAN _ student. IRAN

[...]

Όταν είμαι στον ξενώνα, αυτό που μου αρέσει να κάνω είναι να παίζω κιθάρα. Έχω δάσκαλο που μου μαθαίνει μουσική, τον Κωνσταντίνο, και μου έχει δώσει την κιθάρα του για να εξασκούμαι. [...] Η μουσική είναι η ζωή μου, μου δίνει δύναμη. Όπως φορτίζουμε τις μπαταρίες με το ηλεκτρικό ρεύμα, έτσι και εγώ παίρνω ενέργεια από τη μουσική. Το όνειρό μου για το μέλλον μου είναι να γίνω τραγουδιστής.

Για τα παιδικά μου χρόνια, πριν έρθω στην Ελλάδα, προτιμώ να μην σας μιλήσω. Η χώρα μου, το Ιράν, όπως και η Ελλάδα, έχει έναν αρχαίο πολιτισμό, με πολλούς μύθους και ήρωες. Επίσης, οι άνθρωποι και το κλίμα στο Ιράν, σαν αύρα και σαν αίσθηση, μοιάζουν πολύ με τους ανθρώπους και το κλίμα στην Ελλάδα. Γι' αυτό θέλω να μείνω σ' αυτή τη χώρα· νιώθω όμορφα εδώ και έχω γνωρίσει ανθρώπους που με έχουν βοηθήσει πάρα πολύ. Στο Ιράν δεν το είχα νιώσει αυτό.

[...]

[...]

When I am in the shelter, I like playing the guitar. I have a music teacher, Konstantinos, who has given me his guitar to practice. [...] Music is my life, it makes me stronger. As batteries are charged with electricity, I get energy from music. My dream for my future is to become a singer.

I prefer not to talk about my childhood, before coming to Greece. My country, Iran, like Greece, has an ancient civilization with many myths and heroes. Also, the people and atmosphere in Iran, as an aura and feel, are much like the people and atmosphere in Greece. This is why I want to stay in this country; I feel good here and I got to know people who have helped me immensely, unlike in Iran.

[...]

29 ετών. IPAN _ 29 years old. IRAN

[...]

Ξέρουμε, βέβαια, ότι σε μια ξένη χώρα τα πράγματα δεν θα είναι όπως στη δική μας και δεν περιμέναμε κάτι τέτοιο. Όταν αποφασίζει κανείς να φύγει από τη χώρα του για να ξαναφτιάξει τη ζωή του σε μια άλλη, πρέπει να είναι προσαρμοστικός. Όμως, κάτι που περνάει από το χέρι μας είναι να διαμορφώσουμε τον χώρο και το περιβάλλον μας με έναν τρόπο που να μας δίνει την αίσθηση ότι ζούμε όπως ζούσαμε και στην πατρίδα μας. Ένα απλό παράδειγμα είναι να γεμίσουμε το σπίτι μας με φωτογραφίες των αγαπημένων μας προσώπων, όπως τη μητέρα και τα αδέρφια μας, και βλέποντάς τις, θα έχουμε την αίσθηση ότι ζουν και εκείνοι κοντά μας. Κάτι παρόμοιο μας δείχνει και ο καλλιτέχνης Ντο Χο Σου στο έργο του¹. Όταν βρέθηκε στο θορυβώδες περιβάλλον της Νέας Υόρκης, δεν περίμενε να βρει την ηρεμία που είχε στο πατρικό του σπίτι, στην Κορέα. Σκέφτηκε όμως, να δημιουργήσει ένα ήρεμο και γαλήνιο έργο τέχνης, θέλοντας έτσι να μεταφέρει, κατά κάποιον τρόπο, τη γαλήνη του χωριού του στην πολύβουη Νέα Υόρκη.

[...]

[...]

Of course, we know that in a foreign country, things are different from what they are in our country. We weren't expecting them to be the same. When you leave your country to start a new life elsewhere, you've got to be able to adjust. What we can do, though, is to shape our environment and the space we live in to give us a feeling of the life we had back home. One simple way is filling our home with pictures of our loved ones, such as our mother and brothers and sisters. When we look at them we have the feeling they're close by. The artist Do-Ho Suh is trying to convey something similar in his artwork¹. When he got to New York City, he didn't expect to find the tranquillity of his father's house in Korea. But he decided to create a calm and peaceful work of art that would let him bring some of the peacefulness of the village to the noisy city of New York.

[...]

¹ Αναφέρεται στο έργο *Σκάλα II*, 2004.

¹ Refers to *Staircase II*, 2004.

32 ετών. ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ _ 32 years old. AFGHANISTAN

[...]

Στο Μουσείο¹, είδαμε ένα έργο [...] που δείχνει έναν αργαλειό². Στο Αφγανιστάν, έχω μεγαλώσει σε χωριό και είχα δει παλιά να χρησιμοποιούν αυτό το εργαλείο. Θυμάμαι τις μαμάδες και τις γιαγιάδες μας να πλέκουν στον αργαλειό. Εκείνα τα χρόνια, η κατάσταση στη χώρα ήταν καλύτερη επειδή υπήρχε ασφάλεια και έχω καλές αναμνήσεις από τότε. Όμως, τώρα όλα αυτά έχουν μείνει μόνο σαν ανάμνηση γιατί, δυστυχώς, εξαιτίας του πολέμου, η κατάσταση στο Αφγανιστάν έχει αλλάξει εντελώς.

Είναι πολύ δύσκολο να είσαι νέος άνθρωπος και να μην μπορείς να βρεις ένα ασφαλές μέρος στη χώρα σου για να ζήσεις. Καταλαβαίνω ότι αυτή τη στιγμή πολλοί άνθρωποι και σε άλλες χώρες εκτός από το Αφγανιστάν αντιμετωπίζουν το ίδιο πρόβλημα. Σκεφτείτε, όμως, ότι εγώ ήμουν δύο χρονών όταν ξεκίνησε ο πόλεμος στην πατρίδα μου και, καθώς μεγάλωνα, έβλεπα να ξεσπά ο ένας πόλεμος μετά τον άλλον και τη χώρα να ισοπεδώνεται. Είναι οδυνηρό να βλέπεις από τη μια μεριά τον άμαχο πληθυσμό να υποφέρει και από την άλλη τις βόμβες να συνεχίζουν να πέφτουν. Ελπίζαμε ότι κάποτε ο πόλεμος θα σταματούσε, αλλά αυτό δεν συνέβαινε ποτέ. [...]

[...]

[...]

At the Museum¹ we saw an artwork [...] with a loom². I grew up in a village in Afghanistan and I used to see how it was used in the old days. I remember our mothers and grandmothers sitting at the loom, weaving. The situation in the country was better back then because things were safe, and I have good memories of those days. But now all that's just a memory because sadly, because of the war, the situation in Afghanistan has completely changed.

It's really hard to be young and not able to find a safe place to live in your country. I realize that nowadays a lot of people from other countries and not just Afghanistan are facing the same problem. But bear in mind, I was two years old when the war started in my country and as I grew up, I saw one war after another break out and the country reduced to rubble. It's painful to see the civilian population suffering, on the one hand, and on the other, the bombs that keep falling. We used to hope that the war would end one day, but that never happened. [...]

[...]

¹ Αναφέρεται στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.

¹ Refers to the National Museum of Contemporary Art, Athens.

² Αναφέρεται στο έργο της Τζανίν Αντονί, *Slumber*, 1994.

² Refers to Janine Antoni's *Slumber*, 1994.

26 ετών. ΣΥΡΙΑ _ 26 years. old SYRIA

[...]

Σε ένα έργο¹ είδαμε μια ομάδα ανθρώπων που ο καθένας δείχνει να είναι βουτηγμένος στα προβλήματα της καθημερινότητάς του. Πιστεύω ότι οι άνθρωποι αυτοί δεν γνωρίζονται καθόλου μεταξύ τους, είναι άγνωστοι μεταξύ αγνώστων και διαφορετικών, από διαφορετικές κουλτούρες. Άλλος μοιάζει να είναι παπάς, άλλος γιατρός. Από το ντύσιμό τους, δίνουν την εντύπωση ότι κάποιοι είναι πιο φτωχοί ενώ άλλοι είναι καλοστεκούμενοι, έχουν οικονομική άνεση κατά κάποιο τρόπο. Και αδιαφορούν για τον διπλανό τους. Κάθε ένας ασχολείται με κάτι προσωπικό, είτε κινητό, είτε βιβλίο. Ανάμεσά τους είναι και ένας κύριος, αυτός με τη μωβ μπλούζα και την τσάντα που έχει μπροστά, που δείχνει να κατάγεται από τη Μέση Ανατολή. Από το βλέμμα του φαίνεται ότι είναι κουρασμένος, ότι έχει φύγει πρόσφατα από την πατρίδα του και είναι απορροφημένος στα προβλήματά του. Όλοι θέλουν να πουν κάτι, αλλά κανένας δεν μιλάει. Μέχρι που έρχεται το νερό και τους χτυπάει σαν κύμα... Μέχρι που από κάπου έρχεται αυτή η βίαιη δύναμη και τους αναγκάζει κάτι να πουν, κάτι να κάνουν – να ξυπνήσουν. Γι' αυτό, το χτύπημα από το νερό εγώ το βλέπω θετικά. Το κύμα, η δύναμη αυτή που επιτίθεται στους ανθρώπους, είναι που τους λέει: ξυπνήστε!

[...]

[...]

In one artwork¹ we could see a group of people, who all seemed to be absorbed in the problems of their daily life. I don't think these people know each other. They're all strangers, all different, all from different cultures. One of them looks like a priest, another like a doctor. From their clothes I get the impression that some of them are well-off and have a comfortable life somehow. And don't seem concerned with the person next to them. Each of them is busy with something personal, a book or their cell phone. There's a man in the group, the one with the purple shirt and the bag in front, who seems to be from the Middle East. He looks tired, as if he's recently left his country and is caught up in his problems. They all want to say something but nobody talks. Until the water comes and hits them like a wave... Until this violent force comes and forces them to say something, to do something—to wake up. That's why I see the pounding of the water as something positive. The wave, this force that assaults them, it's telling them: wake up!

[...]

¹ Αναφέρεται στο έργο του Μπιλ Βιόλα, *Η σχεδία*, 2004.

¹ Refers to Bill Viola's work, *The Raft*, 2004.

33 ετών. ΚΟΝΓΚΟ _ 33 years old. CONGO

[...]

Στο έργο με το καμακωμένο ψάρι και τα πορτρέτα γύρω του¹, είδα να συμβολίζεται η ελπίδα. Όταν η ελπίδα σταματήσει να υπάρχει ή όταν τραυματιστεί, τότε, με το πέρασμα του χρόνου, μας δημιουργείται η αίσθηση της απογοήτευσης. Εάν ο άνθρωπος, στην πορεία του από τα νιάτα προς τα γηρατειά, χάσει την ελπίδα του, είναι σαν να περνάει από τη ζωή στον θάνατο. [...] Πιστεύω όμως ότι ακόμα και αν αισθάνεται κάποιος φυλακισμένος – παγιδευμένος – όπως το ψάρι που είναι το κεντρικό θέμα του έργου, δεν πρέπει να εγκαταλείπει τις προσπάθειες [...]. Διαφορετικά, τα γηρατειά σε αφήνουν παράλυτο.

Για μένα που είμαι πρόσφυγας, το ψάρι μπορεί επίσης να συμβολίζει όλη αυτή την κατάσταση εγκλωβισμού την οποία έχω βιώσει. [...] Νιώθοντας πια σαν το τραυματισμένο ψάρι, το μόνο που φοβάμαι είναι τα γηρατειά. Θέλω να κάνω κάτι, να καταφέρω κάτι, να κερδίσω τη ζωή μου πριν φτάσω στο σκοτάδι των γηρατειών. Γιατί, αν η ζωή είναι ένα ψάρι και το χάσεις, πρέπει να πιάσεις ένα άλλο και να συνεχίσεις με αυτό. Τελικά, αυτός ο καλλιτέχνης² δεν είναι μόνο καλλιτέχνης. Είναι και φιλόσοφος και το έργο του είναι βαθύ και ρεαλιστικό.

[...]

[...]

In the work with the harpooned fish and the portraits around it¹, I saw a symbol of hope. When hope ceases to exist or when it's damaged, then, as time goes on, a sense of disappointment emerges. And if people lose hope on their journey from youth to old age, it's like moving from life to death. [...] I believe that even when you feel imprisoned—trapped—like the fish in the picture in the middle, you mustn't give up trying, [...] Otherwise, old age will leave you paralyzed.

As a refugee, I felt that the fish also symbolized all that sense of confinement I've experienced. [...] I feel these days like the wounded fish; the only thing I'm afraid of is old age. I want to do something with my life, to achieve something, to make something of myself before I reach the darkness of old age. Because if life is a fish and you lose it, you have to catch another one and continue with that one. In the end, that man² isn't just an artist. He's a philosopher, and his work is profound and realistic.

[...]

¹ Αναφέρεται στα έργα του Κώστα Τσόκλη, *Πορτρέτα*, 1986 και *Το καμακωμένο ψάρι*, 1985.

² Αναφέρεται στον Κώστα Τσόκλη.

¹ Refers to Costas Tsoclis' *Portraits*, 1986 and *The Harpooned Fish*, 1985.

² Refers to Costas Tsoclis.

μαθητής. ZIMΠΑΜΠΟΥΕ _ student. ZIMBABWE

[...]

Το έργο που ξεχώρισα και μου άρεσε πιο πολύ από όλα όσα είδαμε είναι του Αλέξανδρου Γεωργίου, αυτό που δείχνει τον Παρθενώνα¹. [...] Εφόσον ο ναός έχει χτιστεί πολλούς αιώνες πριν και ακόμα βρίσκεται εκεί, σημαίνει ότι χτίστηκε προσεκτικά, μελετημένα και με γερές βάσεις. Τα θεμέλια είναι από τα πιο βασικά πράγματα στα οποία πρέπει να δίνουμε μεγάλη προσοχή, γιατί πάνω σε αυτά θα πατάμε στην μετέπειτα ζωή μας. Γι' αυτόν τον λόγο, το σχολείο είναι αυτή τη στιγμή το πιο σημαντικό για μένα.

[...] Το όνειρό μου για το μέλλον μου είναι να σπουδάσω μηχανικός λογισμικού, αλλά θυμάμαι τη μητέρα μου που ήθελε να γίνω γιατρός και επέμενε σ' αυτό. Εννοούσε ότι είναι πιο σημαντικό να σώζεις ανθρώπινες ζωές παρά να συμβάλλεις στην εξέλιξη της τεχνολογίας. Γι' αυτό και εγώ θα προσπαθήσω να γίνω γιατρός. Χρειάζεται όμως πρώτα να δω αν είμαι καλός στα μαθήματα και αν θα πάω καλά στις εξετάσεις.

Το σίγουρο πάντως είναι ότι έχω μακρόπνοα σχέδια για τη ζωή μου. Θέλω να απολαύσω τη ζωή μου, είμαι ονειροπόλος και είμαι αποφασισμένος να πετύχω.

[...]

The work that stood out and which I liked the most was by Alexandros Georgiou. It depicts the Parthenon¹. [...] Since the temple was built many centuries ago and is still there, it means it was built carefully and with strong foundations. We need to pay close attention to foundations because they will be our base in life. That is why school is my priority right now.

[...] My dream for my future is to study software engineering, but I remember my mother, who wanted me to become a doctor. She insisted on it. She believed it was more important to save human lives than to contribute to the development of technology. That's why I will try to become a doctor. But first I need to see if I'm good at school and if I do well in the exams.

What I know for sure is that I have long-term plans for my life. I want to enjoy my life, I am a dreamer and I am determined to succeed.

¹ Αναφέρεται στο έργο *Αθήνα, Παρθενώνας*, 2007-2008.

¹ Refers to *Athens, Parthenon*, 2007-2008.

24 ετών. ΣΥΡΙΑ _ 24 years old. SYRIA

Στο έργο της Μπίας Ντάβου¹ είδα το κάθε ένα από τα ιστία να έχει διαφορετικό χρώμα και διαφορετική κατεύθυνση. Αυτό μου δημιούργησε σύγχυση και συναισθηματική φόρτιση επειδή μου έφερε στο μυαλό την κατάσταση που επικρατεί στη χώρα μου· υπάρχουν διαφορετικές ομάδες ανθρώπων, με πολλές διαφορές μεταξύ τους, οι οποίες βρίσκονται σε αντιπαράθεση και συγκρούονται. Το αντίθετο συμβαίνει στην αίθουσα του Μουσείου² όπου συναντιόμαστε· ενώ είμαστε όλοι διαφορετικοί άνθρωποι και σκεφτόμαστε με διαφορετικό τρόπο, διαπιστώνουμε ότι ο ένας σέβεται την άποψη του άλλου και επιπλέον ότι μοιραζόμαστε κοινά συναισθήματα. Έτσι, ενώ το έργο εκφράζει σύγκρουση – για εθνικούς, φυλετικούς, οικονομικούς ή άλλους λόγους – εμείς εδώ μεταδίδουμε ένα άλλο μήνυμα για το παρόν και το μέλλον: ακόμα και αν είμαστε διαφορετικοί, έχουμε κοινά στοιχεία που μας ενώνουν και μεταξύ μας υπάρχει αλληλοσεβασμός. Γι' αυτό είμαι πολύ χαρούμενος που είμαι μέλος αυτής της ομάδας³.

[...]

In Bia Davou's work¹ I could see that each of the sails is a different colour and faces a different direction. It made me feel tense and confused, because it brought to mind what's going on in my country, with the various factions and their differences, who are in conflict and fighting amongst themselves. Just the opposite happens when we meet in the hall at the Museum²; we're all different and think differently, but we realize we respect each other's opinion and, what's more, we share the same feelings. So, while the work expresses conflict—brought on by ethnic, racial, economic or other causes—we're sending out here a different kind of message for the present and the future: even though we're different, we have things in common that unite us and we respect one another. That's why I'm really happy to be part of this group³.

[...]

¹ Αναφέρεται στο έργο *Ιστία*, 1981-1982.

² Αναφέρεται στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.

³ Αναφέρεται στην ομάδα κατά τις συναντήσεις της οποίας στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης καταγράφηκε η αφήγησή του.

¹ Refers to *Sails*, 1981-1982.

² Refers to the National Museum of Contemporary Art, Athens.

³ Refers to the group during whose meetings at the National Museum of Contemporary Art, this narrative was recorded.

28 ετών. ΣΥΡΙΑ _ 28 years old. SYRIA

[...]

Σήμερα, ζω στην Κυψέλη, σε ένα διαμέρισμα μαζί με άλλους τρεις συγκατοίκους. Πρώτη φορά συγκατοικώ με ανθρώπους που δεν είναι μέλη της οικογένειάς μου. Δεν με ενοχλεί αυτό· αντίθετα, με κάποια από τα παιδιά, δενόμαστε και γινόμαστε φίλοι. Το πρόβλημα είναι ότι συμβαίνει συχνά κάποιος συγκατοίκος να φύγει, μέσω του προγράμματος μετεγκατάστασης, και να έρθει άλλος στη θέση του. Αυτοί οι αποχωρισμοί με στεναχωρούν [...].

[...] στη Συρία, έχασα τη μητέρα μου και πολλούς στενούς μου φίλους [...]. Δεν θέλω να χάνω άλλους ανθρώπους από τη ζωή μου και, όταν στον δρόμο βλέπω οικογένειες, συγκινούμαι και ένα δάκρυ κυλάει από τα μάτια μου.

Αυτά που έχω ζήσει μου δημιουργούν συχνά μια αίσθηση μοναξιάς και πολλές φορές κάθομαι και κλαίω μόνος μου. Έτσι όπως είδα τη σκάλα του Ντο-Χο Σου¹ [...] φαντάστηκα ότι υπάρχει μία καρέκλα εκεί ψηλά, πάνω στην οποία κάθομαι, μακριά από όλους και όλα. Ο άνθρωπος νιώθει συχνά μοναξιά, ακόμα και όταν βρίσκεται ανάμεσα σε πολύ κόσμο και αυτή η αίσθηση είναι ακόμα χειρότερη, σε εξαντλεί. Όταν, όμως, βρίσκεσαι κάπου απομονωμένος, έρχεσαι αντιμέτωπος με την πραγματική μοναξιά σου, τη συνειδητοποιείς και αυτό σε λυτρώνει και σε ηρεμεί.

[...]

[...]

I live in Kypseli now, in a flat I share with three other roommates. It's the first time I'm living with people who aren't members of my family. But it doesn't bother me. In fact, I've become friends with some of the guys. The only problem is that oftentimes a roommate will leave with the relocation programme and another will come and take his place. Having to say goodbye like that upsets me [...].

[...] in Syria, I lost my mother and many close friends [...]. I don't want to lose anyone else in my life, and when I see families on the street, tears come to my eyes.

A lot of times, the things I've experienced make me feel lonesome, and I often sit by myself and cry. When I saw Do-Ho Suh's staircase¹ [...] I imagined that there was a chair up there and I was sitting on it, far from everyone and everything. People often feel alone, even when they're with a lot of other people, and that's the worst feeling. It's exhausting. But when you find yourself isolated somewhere, you're forced to confront what it means to be truly alone, and this awareness liberates and comforts you.

[...]

¹ Αναφέρεται στο έργο *Σκάλα II*, 2004.

¹ Refers to *Staircase II*, 2004.

Ψηφιακή εκτύπωση μελάνης αρχειακών προδιαγραφών / Giclée fine art print

160 x 120 εκ. / cm

2017

24 ετών. ΣΥΡΙΑ _ 25 years old. SYRIA

[...]

Μου αρέσουν οι βόλτες στην Αθήνα. Η γειτονιά γύρω από το κτίριο που μένω μου θυμίζει τη Δαμασκό: η πλατεία, τα καφέ, το πράσινο, τα παλιά κτίρια. Η Τουρκία μου έδωσε την εντύπωση ότι εξελίσσεται πολύ γρήγορα κι έτσι χάνει το παραδοσιακό της χρώμα, ενώ στην Ελλάδα διατηρείται ακόμα. Όμορφη είναι και η περιοχή γύρω από το Μοναστηράκι. Πηγαίνω συχνά εκεί. Μου αρέσει να βλέπω τα αρχαία που υπάρχουν τριγύρω. Έχω βρει και ένα μικρό καφέ στο οποίο πηγαίνω συχνά γιατί παίζει μουσική που μου ακούγεται παραδοσιακή και μοιάζει αρκετά με τη μουσική που ακούμε στη Συρία. Γι' αυτό έχω αγαπήσει την Ελλάδα. Εδώ δεν αισθάνομαι ξένος. Το περιβάλλον, τα πρόσωπα, ο κόσμος, όλα μου μοιάζουν πολύ οικεία. Πολλοί θέλουν να φύγουν και να πάνε σε μια άλλη χώρα όπου θα είναι πιο εύκολο να βρουν δουλειά. Εγώ, όμως, θέλω να μείνω εδώ.

[...]

[...]

I like walking around Athens. The neighbourhood around the building where I live reminds me of Damascus: the square, the cafés, the green spaces, the old buildings. Turkey gave me the impression that it is evolving very quickly and thus losing its traditional colour, while in Greece this colour is still maintained. I also like the area around Monastiraki. I visit it quite often. I like the archaeological sites there. I have found a little café where I go often because it plays music which sounds traditional and is pretty much like what we listen to in Syria. That's why I've come to love Greece. I don't feel like a stranger. The air, the faces, the people, everything seems very familiar to me. Others want to leave and go to another country where it is easier to find a job. I want to stay here.

[...]

59 ετών. ΣΥΡΙΑ _ 59 years old. SYRIA

[...]

Αγαπάω πάρα πολύ όλα τα ζώα. Στη Συρία, ο πατέρας μου είχε στρέμματα με κότες, κοτόπουλα, αρνιά, μοσχάρια. Όνειρό μου είναι να μπορέσω και εδώ στην Ελλάδα να έχω ζώα: πρόβατα, αρνάκια, κότες και κοτόπουλα. Δεν θέλω να κάθομαι, θέλω να δουλεύω και θα ήθελα και εδώ να βγάζω τα χρήματά μου δουλεύοντας με ζώα. Ζω με αυτό το όνειρο. Δεν ξέρω όμως πώς να το πραγματοποιήσω γιατί δεν έχω τα χρήματα να το ξεκινήσω.

Μου αρέσει ακόμα που εδώ στη δομή μάς πηγαίνουν εκδρομές, σινεμά, και που οργανώνουν διάφορες δραστηριότητες και γιορτές. Επίσης, αγαπημένη μου συνήθεια είναι να μαζεύω τα παιδιά γύρω μου και να τους λέω παραμύθια. Πώς αλλιώς να περνάνε την ώρα τους τα προσφυγόπουλα; Εξάλλου, χρειάζεται να νιώθουν ότι τα αγαπούν, να είναι ήρεμα και να έχουν μια καλή ζωή. Τα παιδιά πρέπει να μεγαλώνουν με αγάπη και με παραμύθια. Αυτό έκανα στη Συρία με τα παιδιά μου και αυτό θέλω να κάνω και εδώ για τα προσφυγόπουλα, γιατί, με όσα πέρασαν, χρειάζονται πολλή αγάπη και ηρεμία.

[...]

[...]

I love animals a lot. In Syria, my father had some land where he kept roosters, chickens, lambs and calves. I dream of one day having some animals here in Greece: sheep and lambs and chickens and roosters. I don't want to sit around. I want to work and I'd like to make a living working with animals. This is my dream. But I don't know how to make it come true because I don't have the money to start out with.

I also like that here in the shelter they take us on trips and to the movies and organize different activities and celebrations. One of my favorite things to do is to gather the children together and tell them fairy tales. How else can these refugee kids pass their time? Besides, they need to feel they are loved. They need to have some peace of mind and a good life. Children need to grow up with love and with fairy tales, too. That's what I did in Syria with my children and that's what I want to do with the refugee children here, because after what they've been through, they need to feel loved and safe.

[...]

μαθητής. ΠΑΚΙΣΤΑΝ _ student. PAKISTAN

[...]

Το δικό μου ταξίδι κράτησε πέντε ώρες, ενώ μου είχαν πει ότι θα ήταν μόνο μιάμιση. Ήμουν μόνος, χωρίς κανέναν άλλον γνωστό μέσα στη βάρκα. Ήταν χειμώνας, άσχημος καιρός, και δεν ήξερα καλό κολύμπι. Νόμιζα ότι θα πεθάνω, αλλά, δόξα τω Θεώ, είμαι ακόμα ζωντανός. Όμως, ο φόβος έχει μείνει μέσα μου ύστερα από αυτό. Δεν τη φοβάμαι τη θάλασσα, αλλά όταν φυσάει αέρας και σηκώνονται τα κύματα, θυμάμαι τι πέρασα στη βάρκα και δεν νιώθω καλά.

Είναι πολύ δύσκολο να έχεις περάσει όλο αυτό. Όμως, τώρα μπορώ τουλάχιστον να σκεφτώ το μέλλον μου. Θα ήθελα να γίνω ένας άνθρωπος πετυχημένος στη ζωή μου και να γίνω γιατρός για να βοηθάω τους ανθρώπους. Αν δεν καταφέρω να γίνω γιατρός, θα ήθελα να γίνω αστυνομικός, γιατί και οι αστυνομικοί βοηθάνε τον κόσμο. Όπου και αν τελικά εγκατασταθώ, θέλω να μπορώ να είμαι άνθρωπος χρήσιμος στην κοινωνία και να μπορώ να βοηθάω τους άλλους.

Ανυπομονώ να δω την έκθεση στο Μουσείο¹ και το πώς θα δείχνουν τα πορτρέτα μας μέσα στην αίθουσα. Σκέφτομαι πόσος κόσμος θα μας γνωρίσει μέσα από τα πορτρέτα μας. Θα έχει πολύ ενδιαφέρον, γι' αυτό και θα επισκέπτομαι συχνά την έκθεση.

[...]

My own trip lasted five hours, even though they said it would be only an hour and a half. I was on my own and didn't know anyone else in the boat. It was winter and the weather was bad and I didn't know how to swim that well. I thought I was going to die, but thank God, I'm still alive. But the fear has stayed inside me ever since. I'm not afraid of the sea, but when it's windy and the sea is rough, I remember what I experienced in the boat and I don't feel well.

It's really hard when you've gone through all of this. But now I can at least think about my future. I'd like to be a success in my life and become a doctor so I can help other people. If I can't be a doctor, I'd like to become a policeman, because the police help people, too. Wherever I finally get settled, I want to be useful to society and help other people.

I'm really looking forward to the exhibition at the Museum¹ and seeing our portraits in the gallery. I think about all the people who will get to know us from our portraits. That'll be really interesting, and that's why I'll be coming back often to visit the exhibition.

¹ Αναφέρεται στο έργο *Σκάλα II*, 2004.

¹ Refers to *Staircase II*, 2004.

Ψηφιακή εκτύπωση μελάνης αρχειακών προδιαγραφών / Giclée fine art print

160 x 120 εκ. / cm

2017

μαθητής. ZIMΠΑΜΠΟΥΕ _ student. ZIMBABWE

[...]

[...] Όταν γύρισα σπίτι, σκέφτηκα τον εαυτό μου και την κοπέλα μου που είναι μακριά μου. Με τις σκέψεις αυτές, έγραψα ένα ποίημα για εκείνη:

*Leandra*¹,

*Έχω βάλει στόχο πράσινα λιβάδια
Αλλά δεν βάζω στην άκρη την αγάπη σου
Αν και τώρα είμαι μακριά
Νιώθω στην καρδιά μου πόσο κοντά είσαι
Η αγάπη μου έχει αγγίξει την έντασή της
Πώς είσαι πριγκίπισσά μου της χάριτος
Πώς είσαι βασίλισσά μου της ευτυχίας
Κράτησέ με στην καρδιά σου
Γιατί για πάντα είμαστε ένα.*

*Οι μέρες έρχονται και φεύγουν χωρίς εσένα
Η αγάπη μου είναι σκληρή αλλά μου λείπεις, αυτή είναι η αλήθεια*

[...]

[...]

[...] As soon as I returned home, I thought of myself and my girlfriend, who is far away. With these thoughts, I wrote this poem to her:

*Leandra,
I'm out for greener pastures
But do not put our love past us
Even though I am away right now
I feel your proximity in my heart
My love has reached its intensity
How art thou my princess of grace
How art thou my queen of bliss
Keep me in thine heart
For forever we are a part.*

*Days come and go without you
I have tough love but I miss you thats the truth*

[...]

¹ Το πρωτότυπο ποίημα του John έχει γραφτεί στα Αγγλικά.

Στη συγκεκριμένη απόδοση του ποιήματος στα Ελληνικά, έχουν διατηρηθεί όλες οι κειμενικές συμβάσεις του πρωτότυπου.

34 ετών. IPAN _ 34 years old. IRAN

[...]

Το έργο του Βλάση Κανιάρη¹ δείχνει ένα παιχνίδι που παίζεται με το ένα πόδι το οποίο συνηθίζαμε [να παίζουμε] και εμείς στο Ιράν. Οι άνθρωποι γύρω από αυτό φαίνεται ότι έχουν χάσει και είναι εκτός παιχνιδιού. Αυτοί είναι όπως οι πρόσφυγες που, για κάποιον λόγο, πρέπει να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους, να φύγουν εκτός. Υπάρχουν πολλοί λόγοι που αναγκάζουν τους ανθρώπους να φύγουν από τη χώρα τους και να γίνουν πρόσφυγες: εκτός από τον πόλεμο, μπορεί να είναι και ο τρόπος που σκέφτονται, η ιδεολογία τους και οι πολιτικές ή οι θρησκευτικές πεποιθήσεις τους. Είναι μια δυσάρεστη κατάσταση. Και, όπως δείχνει το έργο, η ζωή ενός πρόσφυγα είναι σαν ένα παιχνίδι στο οποίο συνεχώς πρέπει να ανεβαίνει επίπεδο και να προχωρά στο επόμενο στάδιο μέχρι να φτάσει στον τελικό του στόχο, δηλαδή να προσαρμοστεί και να πετύχει σε μια ξένη χώρα.

[...]

[...]

Vlassis Caniaris' artwork¹ shows a game that's played on one foot; we used to [play it], too, in Iran. The people around the hopscotch look like they've lost and are now out of the game. They're like refugees who are forced to flee their country for some reason. There are a lot of reasons why people leave their country and become refugees; apart from war, it could be the way they think, their ideology, their political or religious beliefs. It's a disagreeable situation. And a refugee's life, as the artwork shows, is like a game where you have to keep climbing, level after level, until you reach your final goal, which is to adjust to a new foreign country and succeed there.

[...]

¹ Αναφέρεται στο έργο *Το Κούτσο*, 1974.

¹ Refers to the work *Hopscotch*, 1974.

μαθητής. IPAN _ student. IRAN

[...]

Μου άρεσε να πηγαίνω στο Μουσείο¹ και να συμμετέχω στο πρόγραμμα. Κάθε μέρα, μετά το σχολείο, πηγαίναμε με τον Amin και τον Hassan και ήταν ωραία που συζητούσαμε όλοι μαζί εκεί. Ανυπομονώ να αρχίσει η έκθεση και τότε πάλι θα πηγαίνω κάθε μέρα στο Μουσείο. Ανυπομονώ να δω πώς θα είναι να υπάρχουν σε έναν χώρο οι φωτογραφίες όλων μας και να έρχεται κόσμος να τις βλέπει.

Ένα από τα έργα που είδαμε στο Μουσείο και μου έκανε μεγάλη εντύπωση είναι το *Σουηδικό ιπτάμενο χαλί* του Κωστή Βελώνη. Έτσι όπως είναι κυματιστό, μου θύμισε το σχήμα ενός γλάρου που πετάει για να φύγει από μια χώρα που κάνει κρύο και να πάει σε μια άλλη που κάνει ζέστη. Έτσι και εγώ ήθελα να φύγω από τη χώρα μου. Συνέχεια αυτό έλεγα, ότι θέλω να φύγω, γιατί δεν μου άρεσε η κατάσταση εκεί. Δεν ήμουν ασφαλής. Και τελικά τα κατάφερα και έφυγα.

[...]

[...]

I enjoyed going to the Museum¹ and being part of the program. Every day after school, I'd go with Amin and Hassan, and it was great being there and discussing stuff together. I'm looking forward to when the exhibition opens and I'll be going to the Museum again every day. I can't wait to see what the place will look like with all our photographs and people coming to see them.

One of the works we saw at the Museum which made a big impression on me was the *Swedish Flying Carpet* by Kostis Velonis. Its waves reminded me of a seagull, flying to leave a country where it's cold to go to one where it is warm. Just like I wanted to leave my country. That's what I kept saying—I want to leave—because I didn't like the situation there. I wasn't safe. And in the end, I managed to get away.

[...]

¹ Αναφέρεται στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.

¹ Refers to the National Museum of Contemporary Art, Athens.

26 ετών. ΤΥΝΗΣΙΑ _ 26 years old. TUNISIA

[...]

Στο έργο του Κώστα Τσόκλη¹, ταυτίστηκα με το καμακωμένο ψάρι. Τους ανθρώπους γύρω από αυτό τους βλέπω σαν να είναι τα μέλη της οικογένειάς μου που δεν μου έδιναν σημασία. Ήμουν κοντά τους, αλλά δεν έβλεπαν ότι υποφέρω, ότι δεν αισθανόμουν καλά με αυτό που ήμουν και ότι ήθελα να είμαι κάτι άλλο. Ήθελα να ζω σαν γυναίκα. Αυτός είναι ο λόγος που κινδύνευα στην πατρίδα μου όταν κυκλοφορούσα στο δρόμο. Έπρεπε να κρύβομαι. Ήμουν ο εαυτός μου, μόνο τη στιγμή που δούλευα πάνω στη σκηνή. Έχω και εγώ, όπως το καμακωμένο ψάρι, ένα σημάδι στο σώμα μου, μια πληγή από επίθεση που δέχτηκα στον δρόμο. Αλλά, τελικά, μεγαλύτερο είναι το ψυχικό τραύμα που μένει. Μπορεί να μην φαίνεται αλλά το νοιώθεις πάντα μέσα σου. Ίσως και το ίδιο το έργο του Κώστα Τσόκλη να μιλάει για ψυχικά τραύματα.

Λένε ότι οι άνθρωποι που έχουν πληγωθεί στη ζωή τους γίνονται καλοί άνθρωποι. Το πιστεύω. Εγώ, όσο και αν έχω πληγωθεί, όσο και αν περνάω δύσκολα, δεν ζητάω βοήθεια από κανέναν. [...] Το μόνο που ζητάω είναι να αγαπηθώ από κάποιον και, τότε, ίσως κλείσουν όλες οι πληγές.

[...]

[...]

I identified with the harpooned fish in Costas Tsoclis' artwork¹. For me, the people around the fish were like the members of my family, who ignored me. I was right there but they couldn't see that I was suffering, that I wasn't comfortable with who I was and that I wanted to be something else. I wanted to live as a woman. That's why it was dangerous for me to walk down the street in my country. I had to hide who I was. I could only be myself when I worked on the stage. I have a mark on my body, just like the harpooned fish does, a scar from the time I was attacked on the street. But in the end, the mental trauma it left was even bigger. It may not show, but I feel it inside me all the time. Maybe Tsoclis' work, too, is talking about mental trauma.

They say that people who've been wounded in life become good people. I believe it. Even though I've been hurt, even though my life's been hard, I'm not asking for anyone's help. [...] All I want is someone to love me and maybe then, the wounds will heal.

[...]

¹ Αναφέρεται στο έργο *Το καμακωμένο ψάρι*, 1985

¹ Refers to *The Harpooned Fish*, 1985

34 ετών. KAMEPOYN _ 34 years old. CAMEROON

[...]

Αυτό που ζήσαμε ήταν σαν μια μετάβαση από το σκοτάδι στο φως. Αυτό με έκανε να σκεφτώ η εικόνα του έργου της Μόνα Χατούμ, *Fix It*. Το φως συμβολίζει πάντα τη ζωή, την αναγέννηση. Όταν ανάβει το φως σε αυτόν τον χώρο με τα παλιά, σκουριασμένα αντικείμενα, μοιάζει με τη στιγμή που ξαναβγαίνεις στο φως, που ξαναβρίσκεις τον εαυτό σου ύστερα από μια βαθιά στοχαστική ή μια δύσκολη φάση της ζωής σου κατά την οποία έχεις βυθιστεί στο σκοτάδι.

[...] το έργο που με επηρέασε περισσότερο από όλα είναι το *Heart in Heart* της Γιάελ Καναρέκ, που μοιάζει με νυφικό κρεμασμένο από γάντζους. Έχει κάτι το σκληρό και βίαιο, δεν είναι καθόλου τρυφερό, χαρούμενο και ευχάριστο. Όταν έμαθα ότι επάνω στις κορδέλες είναι γραμμένες ερωτικές επιστολές δύο ανθρώπων που ζουν χωριστά, η σκέψη μου ταξίδεψε αμέσως στη δική μου σχέση, στη φίλη μου που έμεινε πίσω. Είναι η πρώτη φορά που βιώνω σχέση από απόσταση και διαπιστώνω πόσο επώδυνο είναι. [...] Όταν ζεις με τον άνθρωπό σου, όσο δύσκολο κι αν είναι κάποιες φορές και όσα προβλήματα κι αν υπάρχουν, έχεις τη δυνατότητα να τα αντιμετωπίσεις. Όταν είσαι μακριά, το πρόβλημα είναι μόνιμο. [...]

[...]

[...]

What we experienced was a transition from dark to light. This is what Mona Hatoum's work *Fix It* made me think. Light always symbolizes life, regeneration. When light lights up in this space with the old, rusty objects, it resembles the moment you turn back to light, you find yourself after a deeply thoughtful or difficult phase of your life when you have sunk in the dark.

[...] the work that influenced me most of all is *Heart in Heart* by Yael Kanarek, which looks like a wedding dress hanging from hooks. There is something hard and violent about it, far from gentle, cheerful and pleasant. When I learned that the love letters of two people living apart from each other are written on the ribbons, my thoughts immediately travelled to my relationship, to my girlfriend who stayed back. It is the first time I've had a relationship from a distance and I can see how painful it is. [...] When you live with your partner, however difficult it is sometimes and whatever problems there are, you have the chance to face them. When you are apart, the problem is permanent. [...]

[...]

26 ετών. ΣΥΡΙΑ _ 26 years old. SYRIA

Από την πρώτη στιγμή που είδα το έργο του Βλάση Κανιάρη, *Το κουτσό*, κατάλαβα ότι οι φιγούρες που δείχνει είναι πρόσφυγες, περιορισμένοι στο πλαίσιο που ορίζει η χώρα στην οποία βρέθηκαν. Τα όνειρά τους, η δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης, όλα καθορίζονται από το πλαίσιο που ορίζει η χώρα υποδοχής. Βλέπουμε μόνο άντρες γύρω από ένα παιχνίδι που καλούνται να παίξουν, όπως ακριβώς συνέβαινε αρχικά και στη Συρία: έφευγαν μόνο οι άντρες και ύστερα από δύο ή τρία χρόνια ακολουθούσαν και οι γυναίκες τους. Στη δική μου περίπτωση, αναγκάστηκα να παίξω αυτό το παιχνίδι μόνη μου. Έπρεπε να εγκαταλείψω την πατρίδα, το σπίτι, την οικογένειά μου. Και, βέβαια, δεν ήταν καθόλου εύκολη απόφαση. Ξέρετε, στη Συρία όλοι μας έχουμε χάσει κάποιο κοντινό μας πρόσωπο είτε στον πόλεμο, είτε στη θάλασσα, είτε επειδή βρίσκεται σε άλλη χώρα και έχουμε χάσει τα ίχνη του. Και οι περισσότεροι από εμάς που έχουμε φύγει και έχουμε φτάσει ως εδώ σώοι, έχουμε αφήσει πίσω τους γονείς μας που είναι ηλικιωμένοι και για αυτό δεν μπόρεσαν να κάνουν το ταξίδι. Τώρα δεν ξέρουμε καν αν ποτέ θα τους ξαναδούμε.

Θα μπορούσα να είμαι η φιγούρα του έργου στο βάθος δεξιά, εκείνη που δεν έχει καμία βαλίτσα στο πλάι της. [...]

[...]

The first time I saw Vlassis Caniaris' work, *Hopscotch*, I realized that the figures were refugees, confined within the frame defined by the country they arrived at. Their dreams and possibility of professional rehabilitation are all determined by the frame defined by the host country. We see only men around a game to be played, exactly as it initially happened in Syria: only men were leaving, followed by their wives after two or three years. In my case, I was forced to play this game by myself. I had to leave home and my family. And, of course, it was not an easy decision. You know, in Syria we've all lost someone close either in war, in the middle of the sea, or because they are in another country and we've lost track of them. Also, most of us who have left and have reached safety here have left our parents behind, who are elderly and therefore unable to make this trip. Now we do not even know if we'll ever see them again.

From the figures in the work, I could be the one at the back, on the right, the one without luggage. [...]

[...]

27 ετών. ΣΥΡΙΑ _ 27 years old. SYRIA

[...]

Μου φάνηκε ενδιαφέρον που άκουσα ότι αυτό το έργο κάνει αναφορά στην Οδύσσεια του Ομήρου, στο ταξίδι του Οδυσσέα αλλά και στην γυναίκα του, την Πηνελόπη που τον περίμενε, υφαίνοντας, να επιστρέψει στην πατρίδα. Αναγνωρίζω πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος της γυναίκας σε ένα σπίτι. Μια γυναίκα είναι σύζυγος, μητέρα, αδερφή, δηλαδή πάντα το πιο σημαντικό μέλος μιας οικογένειας. Όταν είχα τραυματιστεί σοβαρά, η γυναίκα μου στάθηκε στο πλευρό μου και με στήριξε. Οι γιατροί έδιναν δέκα τοις εκατό πιθανότητες να μπορέσω να ξανασηκωθώ από το κρεβάτι. Της έλεγα να με αφήσει και να συνεχίσει τη ζωή της χωρίς εμένα. Όμως, εκείνη στάθηκε πολύ δυνατή δίπλα μου μέχρι που τελικά ανάρρωσα. Προσωπικά, τρέφω μεγάλο σεβασμό προς όλες τις γυναίκες.

[...]

[...] τώρα είμαι εδώ και είμαι έτοιμος «να σπάσω την ταυτότητά μου», να ζήσω και να συνεισφέρω σε μία χώρα που να μπορεί να μου προσφέρει ισότητα ό,τι προσφέρει σε κάθε πολίτη και να εξασφαλίσει το μέλλον του παιδιού μου.

[...]

It was interesting to learn that this work makes reference to Homer's Odyssey, to Odysseus' journey and to his wife, Penelope, weaving as she waits for him to return home. I recognize the importance of the woman's role in the home. Wife, mother, sister—a woman is always the most important member of the family. When I got seriously injured, my wife was at my side to support me. The doctors said I had a 10% chance of ever getting out of bed again. I told her to leave me and get on with her life. But, instead, she showed great strength and stood by me until I finally got well. Personally, I have great respect for women.

[...]

[...] I'm here now and ready to "break my identity", to live and contribute to a country that can offer me on an equal basis what it offers every citizen, and to ensure my son's future.

Ψηφιακή εκτύπωση μελάνης αρχειακών προδιαγραφών / Giclée fine art print
160 x 120 εκ. / cm
2017

16 ετών. ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ _ 16 years old. AFGHANISTAN

[...]

Στο Αφγανιστάν, λόγω της κατάστασης που έχει επικρατήσει εκεί, η γυναίκα δεν έχει την αξία που θα έπρεπε. Ελπίζω να έρθει η μέρα όπου η χώρα θα φτάσει στο σημείο να αναγνωρίσει την αξία που κάθε γυναίκα πρέπει να έχει. Το άλλο που σκέφτομαι είναι ότι υπάρχουν πολλά ασυνόδευτα παιδιά, ορφανά λόγω του πολέμου, που δουλεύουν στους δρόμους, μαζεύουν σκουπίδια για να καλύψουν τα έξοδά τους, και έχουν μείνει πίσω στο σχολείο. Θέλω να βοηθήσω πολύ τη χώρα μου σε αυτό το κομμάτι, να βοηθήσω τα παιδιά να μπορέσουν να πάνε σχολείο, να μην έχουν ανάγκη να γυρνάνε στο δρόμο και να μην αναγκάζονται να κάνουν τις δουλειές που κάνουν. Θέλω, λοιπόν, να χτίσω ένα μέρος, έναν ξενώνα, για να μένουν εκεί και σε καλές συνθήκες τα παιδιά που δεν έχουν οικογένεια. Να τα βοηθήσω να πάνε σχολείο, να τελειώσουν τις σπουδές τους και να μην μείνουν έτσι αμόρφωτα στο δρόμο. Να μην τα αναγκάζει κανείς να δουλεύουν στους δρόμους και στα φανάρια. Προφανώς, μόνη μου δεν μπορώ να κάνω πολλά για να βοηθήσω αυτή την κατάσταση. Μπορώ όμως να πετύχω τα σχέδιά μου και να συμβάλλω στη βελτίωση της κατάστασης.

[...]

[...]

Because of the situation in Afghanistan, women aren't valued the way they should be. I hope one day my country gets to the point where it will recognize the value every woman has. I also think about the children who are on their own, who became orphans because of the war. They are falling behind in school because they have to work on the streets collecting garbage to get by. This is something I want to help my country with, to help kids go to school and not have to wander the streets and do the kinds of jobs they're doing. I mean, I want to build a place, a shelter, where children who don't have a family can live in decent conditions. I want to help them go to school and finish their studies so that they don't wind up uneducated and on the street. And so that nobody forces them to work on the streets and at the traffic lights. Of course, I know I can't do much on my own to change the situation. But maybe if I achieve what I plan to do, I'll be able to help improve things.

[...]

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΕΜΣΤ
ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

LIST OF WORKS FROM THE EMST COLLECTION
THAT WERE USED IN THE PROJECT

ΚΩΣΤΗΣ ΒΕΛΩΝΗΣ

Σουηδικό ιπτάμενο χαλί, 2001
Δωρεά του καλλιτέχνη
Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης,
Αρ. Εισ. 221/02

KOSTIS VELONIS

Swedish Flying Carpet, 2001
Donated by the artist
National Museum of Contemporary Art, Athens
(EMST), Inv. No. 221/02

ΤΖΑΝΙΝ ΑΝΤΟΝΙ

Slumber, 1994
Εγκατάσταση
Δωρεά από "The Dakis Joannou Collection"
Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης,
Αρ. Εισ. 876/14

JANINE ANTONI

Slumber, 1994
Installation
Donated by the Dakis Joannou Collection, 2014
National Museum of Contemporary Art, Athens
(EMST), Inv. No. 876/14

ΜΠΙΛ ΒΙΟΛΑ

Η σχεδία, 2004
Βίντεο - ηχητική εγκατάσταση
Δανεισμός από τον Ο.Π.Ε.Π. στο ΕΜΣΤ
στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας,
Αρ. Εισ. 538/04

BILL VIOLA

The Raft, 2004
Video / sound installation
Loan from HCO to EMST, within the framework
of the Cultural Olympiad,
Inv. No. 538/04

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Aθήνα, Παρθενώνας, 2007-2008
 Από τη σειρά *Χωρίς δικό μου όχημα III*:
Aθήνα, 2007-2008
 Δωρεά του καλλιτέχνη
 Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης,
 Αρ. Εισ. 911/14

ALEXANDROS GEORGIOU

Athens, Parthenon, 2007-2008
 From the series *Without my own vehicle III*:
Athens, 2007-2008
 Donated by the artist
 National Museum of Contemporary Art, Athens
 (EMST), Inv. No. 911/14

ΒΛΑΣΗΣ ΚΑΝΙΑΡΗΣ

Το κουτσό, 1974
 Εγκατάσταση
 Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης,
 Αρ. Εισ. 3/2000

VLASSIS CANIARIS

Hopscotch, 1974
 Installation
 National Museum of Contemporary Art, Athens
 (EMST), Inv. No. 3/2000

ΓΙΑΕΛ ΚΑΝΑΡΕΚ

Heart in Heart, 2004
 Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης,
 Αρ. Εισ. 642/09

Yael KANAREK

Heart in Heart, 2004
 National Museum of Contemporary Art, Athens
 (EMST), Inv. No. 642/09

ΚΙΜΣΟΥΤΖΑ

Μποτάρι, 2005-2017
 Εγκατάσταση in-situ
 Η εγκατάσταση δωρήθηκε με αφορμή
 τον εγκαίνιασμό του νέου κτηρίου του
 ΕΜΣΤ το 2017
 Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης,
 Αρ. Εισ. 1098/17

KIMSOOJA

Bottari, 2005-2017
 Site specific installation
 This installation was donated by the artist on the
 occasion of the inauguration of the EMST's new
 museum building in 2017
 National Museum of Contemporary Art, Athens
 (EMST), Inv. No. 1098/17

ΜΠΙΑ ΝΤΑΒΟΥ

Ιστία, 1981-1982

Εγκατάσταση

Δωρεά του Ζάφου Ξαγοράρη

Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης,

Αρ. Εισ. 259-260/02

ΒΙΑ ΔΑΒΟΥ

Sails, 1981-1982

Installation

Donated by Zafos Xagoraris

National Museum of Contemporary Art, Athens

(EMST), Inv. No. 259-260/02

ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΟΚΛΗΣ

Πορτρέτα, 1986

Το καμακωμένο ψάρι, 1985

Βιντεοεγκαταστάσεις

Δωρεά του καλλιτέχνη

Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Αρ. Εισ. 473/02 & Αρ. Εισ. 1075/17

COSTAS TSOCLIS

Portraits, 1986

Harpooned Fish, 1985

Video Installations

Donated by the artist

National Museum of Contemporary Art, Athens

(EMST), Inv. No. 473/02 & Inv. No. 1075/17

ΝΤΟ-ΧΟ ΣΟΥ

Σκάλα II, 2004

Εγκατάσταση

Δανεισμός από τον Ο.Π.Ε.Π. στο ΕΜΣΤ

στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας,

Αρ. Εισ. 537/04

DO-HO SUH

Staircase II, 2004

Installation

Loan from HCO to EMST, within the

framework of the Cultural Olympiad,

Inv. No. 537/04

ΜΟΝΑ ΧΑΤΟΥΜ

Fix It [Φτιάξτο], 2004

Εγκατάσταση

Δανεισμός από τον Ο.Π.Ε.Π. στο ΕΜΣΤ

στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας,

Αρ. Εισ. 533/04

MONA HATOUM

Fix It, 2004

Installation

Loan from HCO to EMST, within the

framework of the Cultural Olympiad,

Inv. No. 533/04

FACE FORWARD ...into my home

Γενικός Συντονισμός
Κατερίνα Κοσκινά

Ιδέα-Υλοποίηση προγράμματος / Επιμέλεια έκθεσης
Μαρίνα Τσέκου, Επιμελήτρια Εκπαίδευσης ΕΜΣΤ
Γιάννης Βασταρδής, Φωτογράφος

Φωτογραφικά πορτρέτα
Γιάννης Βασταρδής

Απόδοση κειμένων αφηγήσεων
Μαρίνα Τσέκου

Συντονισμός προγράμματος, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR)
Έλλη Παξινού, Κατερίνα Σταυρούλα

Επικοινωνία, Γραφείο Τύπου ΕΜΣΤ
Κασσιανή Μπένου, Δέσποινα Μπαρμπούτη

Επικοινωνία, Τμήμα Επικοινωνίας και Ενημέρωσης, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ
για τους Πρόσφυγες (UNHCR)
Στέλλα Νάνου, Κατερίνα Σταυρούλα, Εύα Σαββοπούλου, Καλλιόπη Διονυσοπούλου

Σχεδιασμός-Δημιουργικό προωθητικού υλικού, λογότυπου και φυλλαδίου
Μαρία Παναγιωτονάκου, KissMyArt Design Studio

Ιστοσελίδα
Δημήτρης Δελλής, Loud Web Communication

Εγκατάσταση και μεταφορά φωτογραφικών πορτρέτων
Move Art A.E.

Εκτύπωση φωτογραφικών πορτρέτων
Photolab Athens

Συμμετέχοντες
Ali T., Amin K., Ava S., Azizi A., Beshir H., Bibiche M., Bryan N., Carlos U., Daas A.,
Dabbas B., Ghassan A., Hassan G., Idris M., John N., Kourosh S., Mahdi K., Maya F.,
Mo-sabeeh, Patricia M., Reem A., Reem T., Yaser I., Zainab A., Zakaria K.,

ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2017 - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2018 **ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (ΕΜΣΤ)**

Επιμέλεια εντύπου
Ελισάβετ Ιωαννίδη

Υπεύθυνη ποιότητας και προγραμμάτων, Γραφείο διεύθυνσης ΕΜΣΤ
Έλενα Ανδρέου

Πρωθητικό βίντεο σποτ, φωτογραφία και καταγραφή
Θέκλα Μαλάμου, Κοσμάς Σταθόπουλος

Μουσική σύνθεση / παραγωγή
Χρύσανθος Χριστοδούλου

Μουσικό θέμα
Perhaps some noise

Επιμέλεια ελληνικών κειμένων
Γιώργος Εξαδάκτυλος

Μεταφράσεις
Χριστίνα Λιόλιου (Ελληνικά-Αγγλικά), Στέφανος Μπάσιγκαλ (Ελληνικά-Αγγλικά), Arsham
Parsa (Ελληνικά-Φαράσι και Ελληνικά-Αραβικά), ELIT Language Services (Αγγλικά-Φαράσι
και Αγγλικά-Αραβικά), EL- TRANSLATIONS (Αγγλικά-Φαράσι και Αγγλικά-Αραβικά),
Interpretit (Αγγλικά-Φαράσι και Αγγλικά-Αραβικά)

Διερμηνεία
ΜΕΤΑδραση

Εκφώνηση ιστοριών
Antony Rahmany (Φαράσι), Ammar Al Khaffaf (Αραβικά), Γιώργος Ευγενικός (Ελληνικά),
Ελισάβετ Ιωαννίδη (Αγγλικά), Εύα Κεχαγιά (Ελληνικά), Τιμοθου Λασκαράτος (Αγγλικά),
Zahra Mirsadry (Φαράσι), Talin Zaroukian (Αραβικά)

Επιμέλεια ηχογράφησης ιστοριών
Θέκλα Μαλάμου, Κοσμάς Σταθόπουλος

Χώρος ηχογράφησης, εκφωνητών
Σχολή φωτογραφίας "Focus", Studio "Ψ"

Εκτύπωση έντυπου υλικού
Φωτόλιο Α.Ε.

ΚΡΗΤΗ, ΙΟΥΛΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2018 **ΣΤΟΑ ΜΑΚΑΣΙ, ΗΡΑΚΛΕΙΟ**

Αντιδημαρχία Πολιτισμού - Εθελοντισμού Δήμου Ηρακλείου
Αριστέα Πλεύρη, Αντιδήμαρχος

Πρόγραμμα ESTIA - Κρήτη, Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Γιώργος Μαυρογιάννης, Διευθυντής / Δήμητρα Καμπέλη, Συντονίστρια έργου

Υποστήριξη διοργάνωσης
Δημήτρης Καννάς, ΕΜΣΤ / Σταμάτης Σχιζάκης, ΕΜΣΤ
Αριάδνη Σπανάκη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Εκπαιδευτικά προγράμματα
Μαρίνα Τσέκου, ΕΜΣΤ / Γιάννης Βασταρδής
Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Μελετών / Ιστορικό Μουσείο Κρήτης
Κοινωνικός Χώρος των Ιδρυμάτων Α. & Μ. Καλοκαιρινού

Συντονισμός εντύπου
Εύα Σαββοπούλου

Ειδική μελέτη κατασκευής, εκθεσιακό - κατασκευαστικό σχέδιο, επίβλεψη κατασκευής
Μαρία Μανέτα

Κατασκευή
Ευάγγελος Παπαδόπουλος

Πρωθητικό βίντεο σποτ, φωτογραφία και καταγραφή
Γιώργος Αναστασάκης, Νεκτάριος Πόγκας, Παντελής Σακκαδάκης, Κωνσταντίνα Τζούλα

Επιμέλεια ελληνικών κειμένων
Κώστας Κωνσταντίνου

Μεταφράσεις
ORCO (Ελληνικά-Αγγλικά), SeproTec (Αγγλικά-Φαράσι, Αγγλικά-Αραβικά)

Διερμηνεία
Habibula Abizoda, Marwan Hassan Ali, Alisher Kashimi, Shohreh Shadman, Simin
Shadman, Chaliend Tachir

Εκφώνηση ιστοριών
Μαρία Αντύπα (Αραβικά), Rizgkar Kantir (Αραβικά), Samadali Nazari (Αραβικά), Τιμοθου
Λασκαράτος (Ελληνικά και Αγγλικά), Diba Pourkaveh (Φαράσι), Έλλη Παξινού (Ελληνικά
και Αγγλικά)

Επιμέλεια ηχογράφησης ιστοριών
Πάνος Σιαλμάς

Χώρος ηχογράφησης
Feel me productions

Εκτύπωση έντυπου υλικού
Καμπύλη Α.Ε.Β.Ε

FACE FORWARD ...into my home

General coordinator
Katerina Koskina

Exhibition curators / Idea-Implementation of the project
Marina Tsekou, Education Curator EMST
Ioannis Vastardis, Photographer

Portrait photographs
Ioannis Vastardis

Composition of narratives
Marina Tsekou

Project Management, UNHCR
Elli Paxinou, Katerina Stavroula

Communication, Press Office EMST
Kassiani Benou, Despoina Barabouti

Communication, Communications/Public Information Unit, UNHCR
Stella Nanou, Katerina Stavroula, Eva Savvopoulou, Kalliopi Dionysopoulou

Design of promotional material, logo and booklet
Maria Panagiotonakou, KissMyArt Design Studio

Website
Dimitris Dellis, Loud Web Communications

Installation and transportation of photographs
Move Art S.A

Printing of photographs
Photolab Athens

Participants
Ali T., Amin K., Ava S., Azizi A., Beshir H., Bibiche M., Bryan N., Carlos U., Daas A., Dabbas B., Ghassan A., Hassan G., Idris M., John N., Kourosh S., Mahdi K., Maya F., Mo-sabeeh, Patricia M., Reem A., Reem T., Yaser I., Zainab A., Zakaria K.,

ATHENS, OCTOBER 2017 - FEBRUARY 2018 **NATIONAL MUSEUM OF CONTEMPORARY ART, ATHENS (EMST)**

Booklet and catalogue editor, EMST
Elisabeth Ioannides

Quality and program manager, Director's Office EMST
Elena Andreou

Promotional audio and video spot, photography and documentation
Thekla Malamou, Kosmas Stathopoulos

Music written & produced by
Chrysanthos Christodoulou

Music track
Perhaps some noise

Editing of Greek texts
George Exadaktylos

Translations
Stephen Bacigal (Greek-English), Christina Lioliou (Greek-English), Arsham Parsa (Greek-Farsi, Greek-Arabic), ELIT Language Services (English-Farsi, English-Arabic) EL- TRANSLATIONS (English-Farsi, English-Arabic), Interpretit (English-Farsi, English-Arabic)

Interpretation
METAdrasi

Voiceover for stories
Antony Rahmany (Farsi), Ammar Al Khaffaf (Arabic), Giorgos Evgenikos (Greek), Elisabeth Ioannides (English), Eva Kexagia (Greek), Timothy Laskaratos (English), Zahra Mirsadry (Farsi), Talin Zaroukian (Arabic)

Sound editing
Thekla Malamou, Kosmas Stathopoulos

Recording studio
School of photography "Focus", Studio "Ψ"

Printing of promotional material
Fotolio S.A

CRETE, JULY - OCTOBER 2018 **MAKASI GATE, HERAKLION**

Municipality of Heraklion, Office of the Deputy Mayor for Culture, Volunteering
Aristea Plevri, Deputy Mayor

ESTIA - Crete, Heraklion Development Agency
George Mavrogiannis, Director / Dimitra Kampeli, Operational Manager

Support to the organization
Dimitris Kannas, EMST / Stamatis Schizakis, EMST / Ariadni Spanaki, UNHCR

Educational programmes
Marina Tsekou, EMST / Ioannis Vastardis
Society of Cretan Historical Studies/Historical Museum of Crete
Social Space, A. & M. Kalokerinos Foundation

Booklet coordination
Eva Savvopoulou

Bespoke structure study, exhibition/detail design, on site supervision
Maria Maneta

Construction
Evaggelos Papadopoulos

Promotional video spot, photography and documentation
George Anastasakis, Nektarios Pogkas, Pantelis Sakkadakis, Konstantina Tzoula

Editing of Greek texts
Kostas Konstantinou

Translations
Orco (Greek-English), SeproTec (English-Farsi, English-Arabic)

Interpretation
Habibula Abizoda, Marwan Hassan Ali, Alisher Kashimi, Shohreh Shadman, Simin Shadman, Chalient Tachir

Voiceover for stories
Maria Antypas (Arabic), Rizgkar Kantir (Arabic), Timothy Laskaratos (Greek and English), Samadali Nazari (Arabic), Diba Pourkaveh (Farsi), Elli Paxinou (Greek and English)

Sound editing
Panos Sialmas

Recording studio
Feel me productions

Printing of promotional material
Kambili S.A

Το έντυπο εκδόθηκε με την ευκαιρία της δεύτερης φάσης του προγράμματος *Face Forward ...into my home* (Ιούλιος - Δεκέμβριος 2018), το οποίο σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (ΕΜΣΤ) σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), με τη χρηματοδότηση του τμήματος Πολιτικής Προστασίας και Ανθρωπιστικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ECHO), στο πλαίσιο του προγράμματος ESTIA (Στήριξη Έκτακτης Ανάγκης για την Ένταξη και τη Στέγαση), το οποίο παρέχει στέγη και οικονομική στήριξη σε χιλιάδες αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες στην Ελλάδα. Η έκθεση στο Ηράκλειο διήρκεσε από τις 14 Σεπτεμβρίου έως τις 14 Οκτωβρίου 2018 με την υποστήριξη του Δήμου Ηρακλείου.

This booklet was published to accompany the second phase of the project *Face Forward ...into my home* (July - December 2018), designed and implemented by the National Museum of Contemporary Art, Athens (EMST), in collaboration with UNHCR, the UN Refugee Agency, and funded by the European Commission's department for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (ECHO), in the framework of the ESTIA programme (Emergency Support to Integration and Accommodation), providing urban accommodation and cash assistance to thousands of asylum seekers and refugees in Greece. The exhibition in the city of Heraklion was held from the 14th of September until the 14th of October 2018 with the support of the Municipality of Heraklion.

Δηλώσεις αποποίησης ευθύνης

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες:

Οι συγγραφείς φέρουν την αποκλειστική ευθύνη για την επιλογή και παρουσίαση των στοιχείων και των απόψεων που περιλαμβάνονται σε ιστορίες, σχόλια και άλλα κείμενα της παρούσας έκδοσης και δεν εκφράζουν απαραίτητα αυτές της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, την οποία δεν δεσμεύουν.

Ευρωπαϊκή Ένωση:

Αυτή η έκδοση καλύπτει δράσεις ανθρωπιστικής βοήθειας που πραγματοποιούνται με την οικονομική βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις που εκφράζονται εδώ δεν θα πρέπει να θεωρηθεί, με κανένα τρόπο, ότι αντανakλούν την επίσημη άποψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτή.

Disclaimers

UNHCR:

The authors are solely responsible for the choice and presentation of facts and opinions expressed in stories, comments and other contributions contained in this document, which are not necessarily those of UNHCR and do not commit UNHCR.

European Union:

This document covers humanitarian aid activities implemented with the financial assistance of the European Union. The views expressed herein should not be taken, in any way, to reflect the official opinion of the European Union, and the European Commission is not responsible for any use that may be made of the information it contains.

ISBN: 978-960-8349-89-6

© ΕΜΣΤ / EMST, 2018

© Κείμενα / Texts: ΕΜΣΤ / EMST

© Φωτογραφίες / Photographs: ΕΜΣΤ / EMST,

Γιάννης Βασταρδής / Ioannis Vastardis (σσ. / pp. 9-57 & εξώφυλλο / cover)

Γιώργος Αναστασάκης/ George Anastasakis (σ. / p. 4)

Ευχαριστίες

Αναπτυξιακή Ηρακλείου
Άρσις
Δήμος Αθηναίων
(Εταιρεία Ανάπτυξης & Τουριστικής Προβολής Αθηνών)
Δήμος Ηρακλείου
Κάριτας Ελλάς
ΚΕΚ Ανέλιξις
CRS
Νόστος
Praksis
Solidarity Now
Welcommon

Acknowledgments

Arsis
Caritas Hellas
CRS
Heraklion Development Agency
KEK Anelixis
Municipality of Athens
(Athens Development and Destination Management Agency)
Municipality of Heraklion
Nostos
Praksis
Solidarity Now
Welcommon

